

Temat lekcji:

Położenie i pochodzenie mokradel

Poziom: 5-6 klasa szkoły podst.
Czas trwania: 45 min. (1 godz. lekcyjna)
Przedmiot: przyroda

1. Cele lekcji:

- Zapoznanie uczniów z położeniem mokradel;
- Kształtowanie u uczniów umiejętności pracy z mapą oraz jej konstruowania;
- Kształtowanie u uczniów wyobraźni i umieszczania konkretnych wydarzeń w czasie, konstruowania osi czasu.

2. Osiągnięcia ucznia:

- uczeń zna bagienne parki narodowe oraz wybrane rezerwaty;
- uczeń wie jakim formom ochrony podlegają mokradła;
- uczeń wie jakie jest pochodzenie torfowisk oraz ich ewolucja;
- uczeń umie odnaleźć na mapie obszary bagienne;

3. Metody i formy pracy:

- pogadanka;
- oś czasu;
- praca z mapami;
- wykład;

4. Środki pracy:

- Topograficzna mapa Polski oraz regionu;
- Konturowa mapa z siecią hydrograficzną Polski (zał. 1);
- Tablica;

5. Przebieg pracy:

A. Część wstępna (15 min.)

Uczniowie mają za zadanie wskazać na mapie Polski obszary podmokłe. W tym celu w atlasach muszą odnaleźć odpowiednią sygnaturę, a następnie odnaleźć ją na mapach. Następnie porównują z mapą z obszarami chronionymi. Uczniowie wypisują w zeszycie obszary. Wybrana osoba prezentuje na mapie ściennej obszary oraz nazywa je.

Powinny być to parki narodowe: Biebrzański, Narwiański, Poleski, Kampinoski, Ujście Warty, Woliński.

Dzieci dostają kontury mapki Polski wraz z siecią hydrologiczną, na której zaznaczają dane obszary i podpisują, używając odpowiednich sygnatur i tworząc legendę (zał. 1)

B. Część główna (20 min)

Nauczyciel zwraca uwagę, że kiedyś obszary bagienne zajmowały o wiele większe powierzchnie, jednak na skutek naturalnych procesów oraz działań człowieka jest ich o wiele mniej. Ze względu na ogromną rolę jaką pełnią w przyrodzie podlegają ochronie w parkach narodowych, krajobrazowych czy w rezerwach.

Jeżeli jest dostępna mapa regionu warto sprawdzić czy na niej też nie ma obszarów bagiennych i wypisać je wraz z nazwami.

Następnie nauczyciel przedstawia historię oraz ewolucję mokradeł posługując się linią czasu i zaznaczając w odpowiednich miejscach wydarzenia. Uczniowie przerysowują oś do zeszytów (20 min.)

1. Epoka lodowcowa – 500 tys. lat temu;
2. Topnienie lądolodu – 13 tys. lat temu;
3. Tworzenie się wielu obniżeń z wodą, ogromnych mis jeziornych oraz dolin rzecznych – 10 tys. lat temu;
4. Chłodny klimat oraz obniżenia wypełnione wodą to idealne warunki dla roślinności torfowiskowej;
5. Obumierające rośliny tworzyły pokłady torfu, co zapoczątkowało torfowiska – od 10 tys. lat temu do lat 50-tych XX w.;
6. Wiele torfowisk zostaje osuszonych w celu wykorzystania jako pastwiska lub łąki, zostają wykopane rowy melioracyjne odprowadzające życiodajną wodę, torfowiska zamierają – lata 50-te oraz 60-te XX w.;
7. Dostrzeżenie ogromnej roli mokradeł dla wędrownego ptactwa, ochrony wód słodkich, ochrony klimatu, ochrony różnorodności biologicznej, podpisanie międzynarodowego dokumentu: „Konwencja o ochronie obszarów wodno-błotnych” Ramsar, 1971 r.;
8. Programy ochrony terenów podmokłych, ratowanie cennych gatunków, obejmowanie bagien ochroną – obecnie;
9. Torfowiska zanikają jednak jeszcze w sposób naturalny. Powstające na skutek zarastania starorzeczka torfowiska stopniowo zaczynają porastać drzewami i przekształcają się w lasy bagienne, w zależności od rodzaju torfowiska powstanie odpowiedni typ podmokłego lasu. Jednakże jest to naturalny proces i podmokłe lasy również są bardzo cennymi obszarami.

C. Część końcowa (10 min)

Uczniowie sprawdzają na mapie Europy/Świata gdzie znajduje się najwięcej obszarów podmokłych. Wypisują do zeszytów po 1 przykładzie mokradeł z poszczególnych kontynentów.

Podsumowanie lekcji, powtórzenie najważniejszych informacji.

Zadanie dla uczniów do domu:

1. Przygotować krótki opis wybranego bagiennego obszaru chronionego, może być to park narodowy albo rezerwat, opis powinien zawierać informację o roli, jaką pełni dla przyrody w danym regionie, a także o cennych gatunkach występujących na tym terenie.

Literatura:

- Wołejko L., Stańko R., Pawlaczyk P., Jermaczek A. *Poradnik ochrony mokradel w krajobrazie rolniczym*, Wydawnictwo Klubu Przyrodników Świebodzin 2004
- Jabłońska E., Dzierża P., Górski M., Sobociński W. *Torfowiska z Bliska, czyli, co ciekawego kryje moja okolica*, Stowarzyszenie Chrońmy Mokradła Cmok Warszawa 2004
- *Aktywna ochrona mokradel w Zachodniej Polsce* - pakiet edukacyjny, Klub Przyrodników, Świebodzin – Drawno – Poznań 2002

Źródła internetowe:

- www.bagna.pl
- www.gis-mokradla.info

Załącznik nr 1. Konturowa mapa Polski z naniesioną siecią hydrograficzną – znajduje się w pliku dołączonym do scenariusza